

ГЛАСНИК

Етнографског
института
САНУ

LXX/1
Београд 2022

ГЛАСНИК ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ LXX (1)
BULLETIN OF THE INSTITUTE OF ETNOGRAPHY SASA LXX (1)

Београд 2022

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA
BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LXX
No. 1

Chief Editor: Prof. Dragana Radojičić, PhD (Institute of Ethnography SASA)

Editor: Sanja Zlatanović, PhD (Institute of Ethnography SASA)

International editorial board: Milica Bakić-Hayden, PhD (University of Pittsburgh), Ana Dragojlović, PhD (University of Melbourne), prof. Kjell Magnusson, PhD (University of Uppsala), prof. Marina Martynova, PhD (Institute of Ethnology and Anthropology, Russian Academy of Sciences, Moscow), prof. Elena Marushiakova, PhD (University of St. Andrews), Marek Mikuš, PhD (Max Planck Institute for Social Anthropology, Halle), Ivanka Petrova, PhD (Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia), Vesna Petreska, PhD ("Marko Cepenkov" Institute of Folklore, Skopje), Tatiana Podolinska, PhD (Institute of Ethnology and Social Anthropology, Slovak Academy of Sciences, Bratislava), Ines Prica, PhD (Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb), Ingrid Slavec Gradišnik, PhD (Institute of Slovenian Ethnology RC SASA, Ljubljana), Andja Srđić Srebro, PhD (University of Bordeaux).

Editorial board: Branko Banović, PhD (Institute of Ethnography SASA), Gordana Blagojević, PhD (Institute of Ethnography SASA), Ivan Đorđević, PhD (Institute of Ethnography SASA), prof. Ildiko Erdei, PhD (Faculty of Philosophy, Belgrade), corresponding member of SASA Jelena Jovanović, PhD (Institute of Musicology SASA), Aleksandra Pavićević, PhD (Institute of Ethnography SASA), Srđan Radović, PhD (Institute of Ethnography SASA), Lada Stevanović, PhD (Institute of Ethnography SASA), academician Gojko Subotić, PhD (Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade).

Advisory board: Čarna Brković, PhD (University in Goettingen), Jelena Đorđević, PhD (Faculty of Political Sciences, Belgrade, retired professor), prof. Maja Godina Golija, PhD (Institute of Slovenian Ethnology RC SASA, Ljubljana), Renata Jambrešić Kirin, PhD (Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb), Miroslava Lukić Krstanović, PhD (Institute of Ethnography SASA), Mladena Prelić, PhD (Institute of Ethnography SASA), prof. Ljupčo Risteski, PhD (Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Skopje), prof. Lidija Vujačić, PhD (Faculty of Philosophy, Nikšić), prof. Bojan Žikić, PhD (Faculty of Philosophy, Belgrade).

Secretary: Sonja Radivojević (Institute of Ethnography SASA)

BELGRADE 2022

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
LXX
свеска 1

Главни и одговорни уредник: Проф. др Драгана Радојичић (Етнографски институт САНУ)

Уредник: Др Сања Златановић (Етнографски институт САНУ)

Међународни уређивачки одбор: Др Милица Бакић-Хејден (Универзитет у Питсбургу), др Ана Драгојловић (Универзитет у Мелбурну), проф. др Шел Магнусон (Универзитет у Упсали), проф. др Марина Мартинова (Институт за етнологију и антропологију, Руска академија наука, Москва), проф. др Елена Марушиакова (Универзитет Сент Ендријус), др Марек Микуш (Макс Планк Институт за социјалну антропологију, Хале), др Иванка Петрова (Институт за етнологију и фолклористику са Етнографским музејем, Бугарска академија наука, Софија), др Весна Петреска (Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопље), др Татиана Подолинска (Институт за етнологију и социјалну антропологију, Словачка академија наука, Братислава), др Инес Прица (Институт за етнологију и фолклористику, Загреб), др Ингрид Славец Градишник (Институт за словеначку етнологију ЗРЦ САЗУ, Љубљана), др Анђа Срдић Сребро (Универзитет Бордо Монтењ).

Уређивачки одбор: Др Бранко Бановић (Етнографски институт САНУ), др Гордана Благојевић (Етнографски институт САНУ), др Иван Ђорђевић (Етнографски институт САНУ), проф. др Илдико Ердеи (Филозофски факултет у Београду), дописни члан САНУ Јелена Јовановић (Музиколошки институт САНУ), др Александра Павићевић (Етнографски институт САНУ), др Срђан Радовић (Етнографски институт САНУ), др Лада Стевановић (Етнографски институт САНУ), академик Гојко Суботић (Српска академија наука и уметности, Београд).

Издавачки савет: Др Чарна Брковић (Универзитет у Готингену), др Јелена Ђорђевић (Факултет политичких наука, Београд, професор у пензији), проф. др Маја Година Голија (Институт за словеначку етнологију ЗРЦ САЗУ, Љубљана), др Рената Јамбрешић Кирин (Институт за етнологију и фолклористику, Загреб), др Мирослава Лукић Крстановић (Етнографски институт САНУ), др Младена Прелић (Етнографски институт САНУ), проф. др Љупчо Ристески (Природно-математички факултет, Скопље), проф. др Лидија Вујачић (Филозофски факултет у Никшићу), проф. др Бојан Жикић (Филозофски факултет у Београду).

Секретар уредништва: Соња Радивојевић (Етнографски институт САНУ)

БЕОГРАД 2022

Издавач

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011 2636 804
e-mail: eisanu@ei.sanu.ac.rs
Мрежна страница часописа: www.ei.sanu.ac.rs

Publisher

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA
Knez Mihailova 36/IV, Belgrade, phone: 011 2636 804
e-mail: eisanu@ei.sanu.ac.rs
Journal's web page: www.ei.sanu.ac.rs

Лектура

Александра Спасић и Ивана Башић

Превод

Аутори текстова

Дизајн корица

Александар Спасић (ментор доц. мр Оливера Оливера Батајић Сретеновић)
Факултет примењених уметности, Београд

Техничка подршка

Зоран Перовић

Штампа

Академска издања, Београд

Тираж

300 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Printing of the journal was funded by the Ministry of Education, Science and Technological
Development of the Republic of Serbia

Гласник Етнографског института САНУ излази три пута годишње и доступан је и индексиран у базама: DOAJ (Directory of Open Access Journals), ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities), SCIndeks (Српски цитатни индекс), Ulrich's Periodicals Directory, NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS – Norwegian Social Science Data Service), CEEOL (Central and Eastern European Library).

The Bulletin of the Institute of Ethnography SASA is issued three times a year and can be accessed in: DOAJ (Directory of Open Access Journals), ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities), SCIndeks (Srpski citatni indeks), Ulrich's Periodicals Directory, NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS – Norwegian Social Science Data Service), CEEOL (Central and Eastern European Library).

САДРЖАЈ CONTENTS

НАУЧНИ РАДОВИ SCIENTIFIC PAPERS

ТЕМА БРОЈА **Одевни наративи**
ур. Милина Ивановић Баришић
TOPIC OF THE ISSUE **Clothing Narratives**
ed. Milina Ivanović Barišić

- 13–18** *Милина Ивановић Баришић*
Одевни наративи – увод у темат
- 19–52** *Mirjana Prošić-Dvornić*
“Twice is Nice”: Secondhand Clothing in Today’s Global World
Мирјана Прошић-Дворнић
“Twice is Nice”: половна одећа у данашњем глобалном свету
- 53–76** *Бојана Богдановић*
Модна продукција Sirogojno Style: прилагођавање наратива о прошлости контексту савремене моде
Војана Bogdanović
The fashion Production Sirogojno Style: Adaptation of the Narrative about the Past to the Context of Contemporary Fashion
- 77–100** *Биљана Анђелковић*
Одевање верника на литургији: пример Српске православне цркве
Biljana Anđelković
Dressing at the Liturgy: the Example of the Serbian Orthodox Church
- 101–126** *Катарина Радисављевић*
Чурушка мода 1907–1937. године или извештај једног музејског инсајдера
Katarina Radisavljević
Churug Fashion 1907–1937 or a Report of a Museum Insider
- 127–148** *Марко Стојановић*
Музеализацијом маскирног одела до новог одевног наратива
Marko Stojanović
By Musealizing the Camouflage Suit to a New Clothing Narrative

- 149–177 *Нина Аксић, Хасна Зиљкић*
Женска одевна пракса током XX века у Новом Пазару и околини
Nina Aksić, Hasna Ziljkić
Women's Clothing Practice during the XX Century in Novi Pazar and Environment
- 179–194 *Ана Савић-Грујић*
Лексема *кошуља* у говорима призренско-тимочке дијалекатске области
Ana Savić-Grujić
The Lexeme *košulja* in the Speech of the Prizren-Timok Dialect Area

VARIA

- 197–221 *Марина Мандић*
Немртви нови свет: окружење апокалипсе и друштвени односи услед епидемије зомбија
Marina Mandić
The Undead New World: Zombie Epidemics' Apocalyptic Surroundings and Social Relations
- 223–247 *Катарина Лончаревић, Марко Симендић*
**Од „бриљантне студије” до „побуне против сопствене природе”:
„Други пол” у америчким научним часописима 1950-их**
Katarina Lončarević, Marko Simendić
**From “Brilliant Study” To “One Woman’s Outcry against Her Nature”:
“The Second Sex” in the 1950s American Scientific Journals**
- 249–264 *Предраг Мутавџић, Мерима Кријеџи*
Лексема *bukë* („хлеб”) сагледана кроз призму албанске фразеологије и културе (с освртом на српску)
Predrag Mutavdžić, Merima Krijezi
The Lexeme *bukë* (‘Bread’) Observed through the Prism of Albanian Phraseology and Culture (with Reference to Serbian)
- 265–287 *Александра Булатовић, Немања Јовановић*
Шта је у имену: дефиниција организованог криминала
Aleksandra Bulatović, Nemanja Jovanović
What’s In a Name: Definition of Organised Crime

ПРИКАЗИ
REVIEWS

- 291–294** *Драгана Радојичић*
Љубав – непризнати творац култура и традиција. Ивана Башић,
Љубавне нити. Концепти љубави у европској и српској култури
- 295–297** *Сања Златановић*
Gordana Gorunović, *Ogledi iz etnografije i antropologije književnosti*
- 299–301** *Ивана Башић*
Милеса Стефановић Бановић. Знано буди.
Записи у српским рукописима Сентандрејске збирке

IN MEMORIAM

- 305–309** *Јагранка Ђорђевић Црнобрња*
Др Александар Крел (1968–2021)

Gordana Gorunović, *Ogledi iz etnografije i antropologije književnosti.*

Srpski genealoški centar, Etnološka biblioteka. Posebna izdanja, knj. 15,
Beograd 2022, 302 str.

Књига *Огледи из етнографије и антропологије књижевности* ауторке проф. др Гордане Горуновић представља збирку изабраних студија, претходно објављених у различитим научним публикацијама у Србији у периоду од 2010. до 2020. године. Књига се састоји из увода и седам поглавља, која се разликују по тематици, истраживачким предметима, интерпретативним приступима и обиму текста, а оно што их повезује јесте настојање да се одабрана етнографска, документарна и књижевна дела тумаче из комбиноване контекстуалне антрополошке и књижевнонаучне перспективе.

У уводном делу ауторка детаљно објашњава почетке бављења антропологијом књижевности, оквире у којима су текстови настајали, као и теоријско-методолошке приступе у сагледавању антропологије кроз призму књижевности и књижевности кроз призму антропологије (стр. 7–21). Иако су поглавља у књизи наизглед независна по својим предметима и циљевима истраживања, и могу се читати одвојено, она међусобно кореспондирају и допуњују се формирајући чврсту целину. Свако поглавље је посвећено одређеном ауторском делу или ширем опусу одабраног писца: 1. *Осврће дана сушрашњеи: књижевна фикција Мишела Уелбека као грушћивена саишира и културна кришика* (стр. 23–43); 2. *Тело, (не)моћ и шекси: антрополошка аушобиографија Роберта Ф. Мерфија* (стр. 45–74); 3. *Аушобиографија и етнографија у антропологији Пола Рагина: Crashing Thunder као сарадничка прозна фикција и аушобиографски нарашћив о верском преобраћењу* (стр. 75–120); 4. *Прича о Ишију* (стр. 121–180); 5. *Феноменологија наивној аушобиографско-мемоарској шекси: иншерпре-*

шайивно вежбање шицовске персјективне (стр. 181–198); 6. *Михаило Лалић и српска етнологија: етнографија и мимезис шайријархалној друштва у црногорским Брдима* (стр. 199–230); 7. *Књижевно дело и живој Б. Воніара / Срејена Божића у свејлу етнологије и антропологије* (стр. 231–271). Како је већ поменуто, свака од студија у књизи фокусирана је на једно или више одабраних дела одређеног аутора почевши од романа *Мојћност осјрва* популарног француског књижевника Мишела Уелбека и антрополошке аутоанатографије *Body Silent (Немо шело)* америчког антрополога Роберта Ф. Мерфија, преко класичних индијанских биографија, какве су аутобиографија Винебаго Индијанца *Crashing Thunder*-а из пера америчког антрополога Пола Радина и биографија калифорнијског Индијанца Ишија, *Иши у два свеја* Теодоре Кребер, до лаичке етнобиографије једне обичне црногорске жене „из народа“, уметничког стваралаштва Михаила Лалића у оквиру националне књижевности и аустралијског писца српског порекла Б. Вонгара.

Читању ових дела, која се конвенционално дефинишу као нефикционална (аутобиографија и биографија) и фикционална проза (роман), међу којима је често тешко повући јасну границу, будући да природа наратива условљава један удео фикционализације, приступа се етнографски (у смислу теренске методологије, врсте писања и дискурса о култури у антропологији), биографски, историјски (референцијално), као и симболичком анализом форме садржаја. Инспирацију и референтни оквир у креирању сопственог приступа ауторка заснива на читању књижевних и научних текстова антрополошким „очима“, трагањем за етнолошки и антрополошки релевантним темама и мотивима у одабраним делима и применом концепата из различитих дисциплина – књижевних проучавања, књижевне антропологије и антропологије књижевности, социјалне феноменологије и студија културе – тј. таквих проучавања која се занимају за праксе документарног и уметничког писања и анализу њихових значења у различитим културним и историјским контекстима. Ова књига читаоцима пружа не само богатство података о обрађеним „случајевима“ и подробну контекстуализацију њиховог настанка и кретања, те рецепцију и спорове које су изазвали, већ и компетентно увођење у релевантне теоријске приступе, од класичних до најактуелнијих, који су у домаћој науци мало познати и углавном слабо примењивани. У овој књизи се теоријски приступи динамично укрштају изван и преко дисциплинарних граница како би се аналитичка оптика изоштрила и пружила нијансирана слика истраживаног проблема.

Потврдивши у својим ранијим монографијама изванредно познавање и вештину примене темељних светских етнолошких и антрополошких теорија и метода (*Српска етнологија и марксизам: научно дело Шћире Кулишића*, 2007; *Антропологија Клифорда Герца: културна теорија и интерпретативна анализа култура*, 2010; *Антропологија Клифорда Герца: критике и полемике*, 2011; *Аутобиографија у контексту: олед из етнографске антропологије*, 2014), Гордана Горуновић је и у овој књизи на оригиналан, и у нашој научној заједници јединствен начин, отворила нове области истраживања и указала на аналитички потенцијал примењених теоријских и методолошких приступа.

Књига теоријски и методолошки утемељено и пажљиво отвара у домаћој науци, али и у међународним оквирима, ново интердисциплинарно истраживачко поље – антропологију књижевности. Изабраним књижевним и етнографским текстовима, међу којима границе обично јесу флуидне, приступа се иновативним и плодним повезивањем различитих антрополошких, књижевнокритичких и историјских перспектива. Богато теренско искуство ауторке даје дубину и нијансираност у интерпретацијама. Написана аргументовано, питко и колоритно, књига пружа читаоцу доживљај да је и он сам био на терену, па и оном временски и просторно удаљеном, и учествовао у животима особа и заједница о којима је реч. Књига представља јединствено вредан допринос антропологији и књижевности, а посебно антропологији књижевности коју утемељује.

Сања Златановић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) –
Београд : Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 –
(Београд : Академска издања). – 24 cm
Три пута годишње. – Друго издање на другом медијуму: Гласник
Етнографског института САНУ (Online) = ISSN 2334-8259
ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института
COBISS. SR-ID 15882242